

A close-up photograph of a silverfish scale, showing its intricate, overlapping structure and iridescent colors. The scale is the background for the text.

Skjeggkrets biologi og spredningsevne - hva må Bolig- og byggevareprodusenter gjøre?

Anders Aak
Avdeling for skadedyrkontroll
Folkehelseinstituttet

Skjeggkre og andre innendørs kre

Kjennetegn

- Primitive insekter – børstehaler
- Vingeløs, avsmalnende kropp, 3 haletråder

Sølvkre

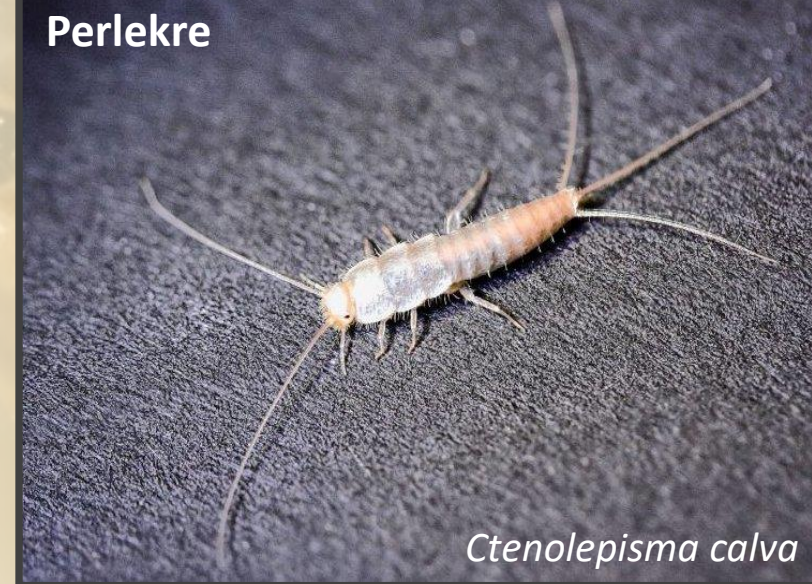
Lepisma saccharina

Skjeggkre

Ctenolepisma longicaudata

Perlekre

Ctenolepisma calva

Trives godt i våre våtrom

20 °C, Fukt og skjulesteder
75-80% Rh
Ofte fuktskade hvis det er mange

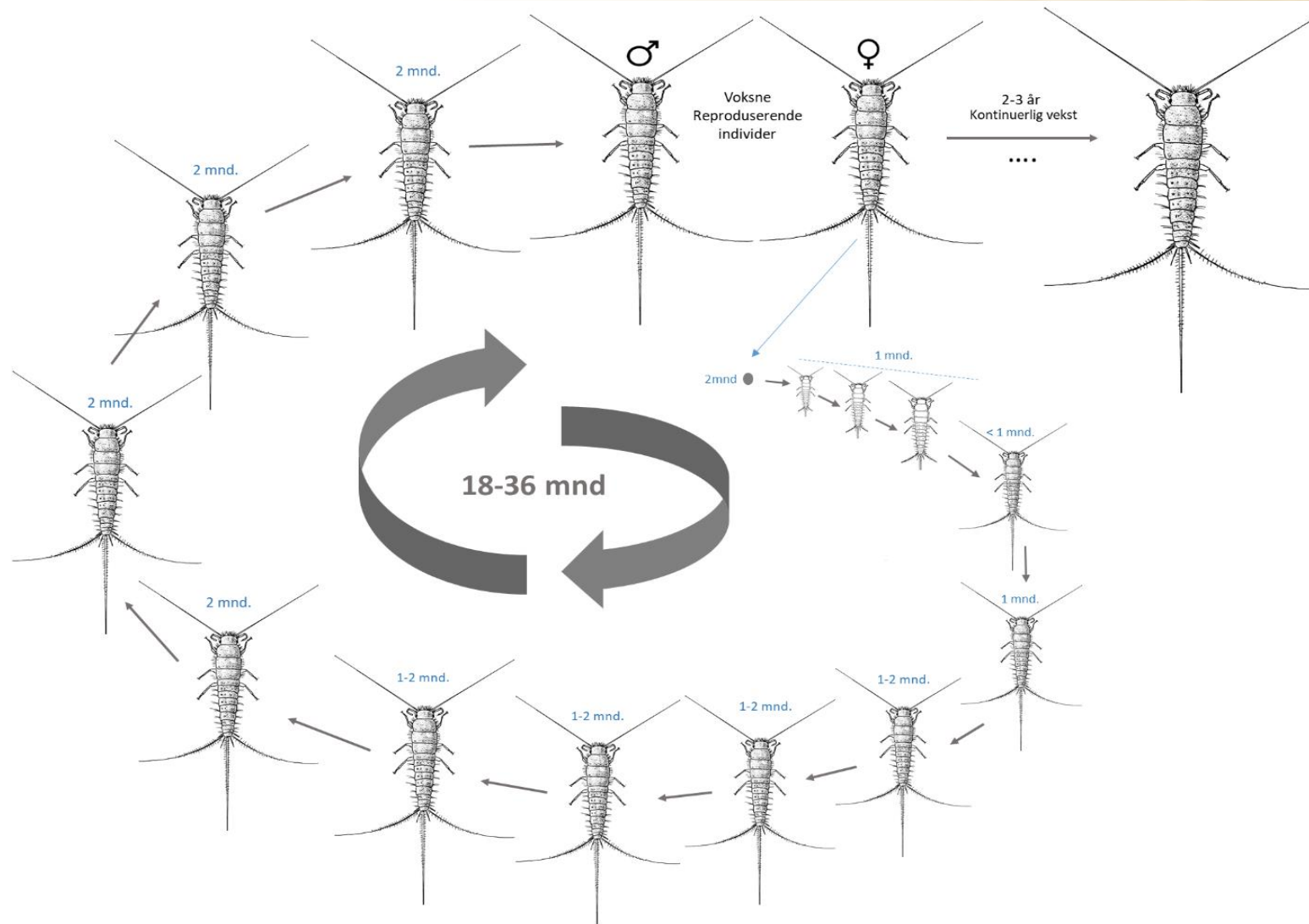
Trives godt i våre leiligheter

20-24 °C, Mat og skjulesteder
45-60% Rh
Kan bli mange i hele bygget

?

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Livssyklus

Skjeggkre

Langsom populasjonsvekst
Et «snikende» problem
Mange etter 2-3 generasjoner
Oppdages i bygg etter 5-6 år...

Problem:

2004	1 tilfelle
...	
2006	1 tilfelle
...	
2008	1 tilfelle
2009	1 tilfelle
...	
2014	Offisielt registrert – 9 tilfeller
2015	Spekulasjon i økning...
2016	511 bekjempelser
2017	1516 bekjempelser
2018	3433 bekjempelser

Innsendte prøver til FHI

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Smitte og smittevern

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Smitte og smittevern

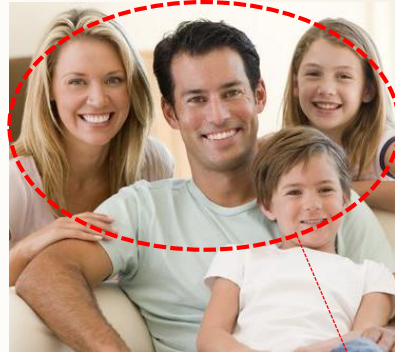
Problem

Hodelus

Reservoar

Mennesker

Behandling
Informasjon
Lusesjekk

Smitte

Hode til Hode

Skade

kløe

SMITTEVERN

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Smitte og smittevern

Problem

Veggedyr

Reservoar

Hotell/Overatting

Smitte

Bagasje

Skade

Bitt og kløe

SMITTEVERN

Sjekk

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Smitte og smittevern

Problem

Skjeggkre

Reservoar

Bekjempe

Varer

Smitte

Stoppe

Emballasje

Skade

Bekjempe

Stress og uro

- insektet
- stigmatisering
- økonomi

SMITTEVERN ???

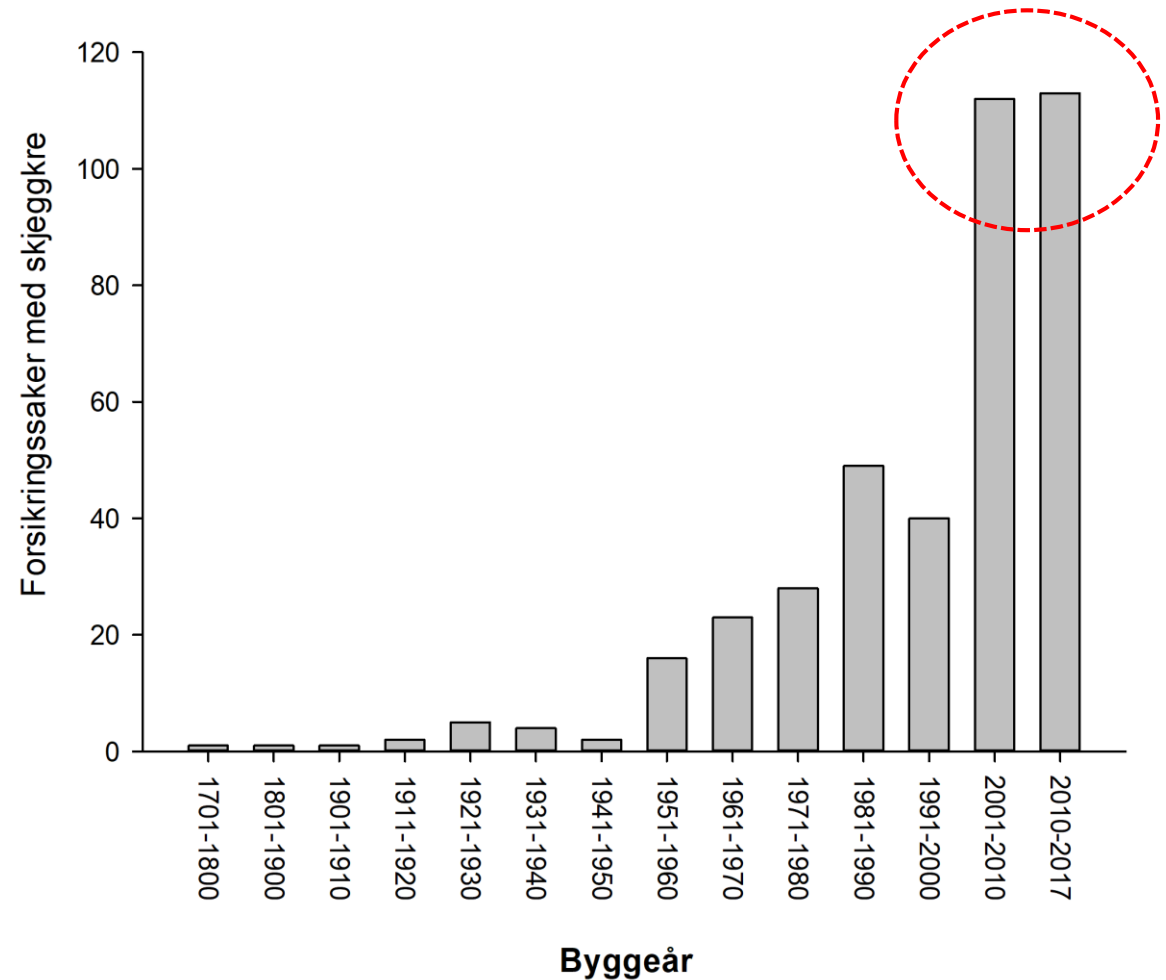
Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

«Smitte» av bygninger

Synkronisert innflytting
Store innkjøp av varer/inventar
Byggematerialer

De transporteres inn...

Byggets konstruksjon
«Byggfukt»

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

«Smitte» av bygninger

Synkronisert innflytting

Store innkjøp av varer/inventar

Byggematerialer

De transporteres inn...

Byggets konstruksjon

«Byggfukt»

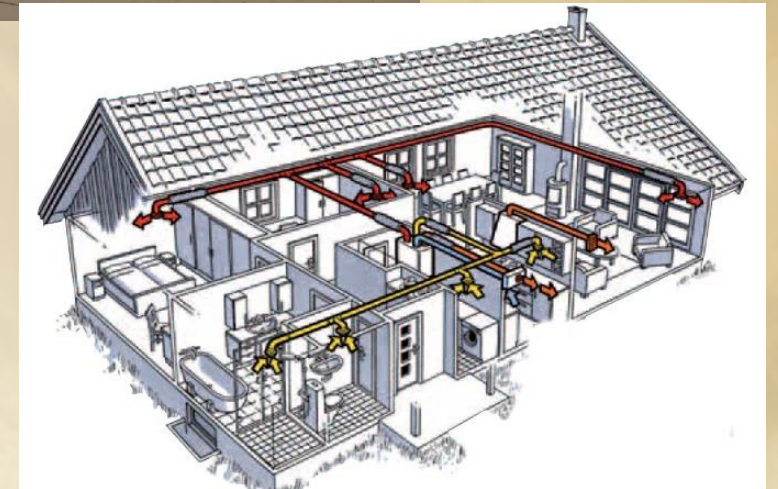

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

Rør i rør
Luftekanaler
Elektriske trekkerør
Kabelganger
Osv... osv...

For egen maskin...

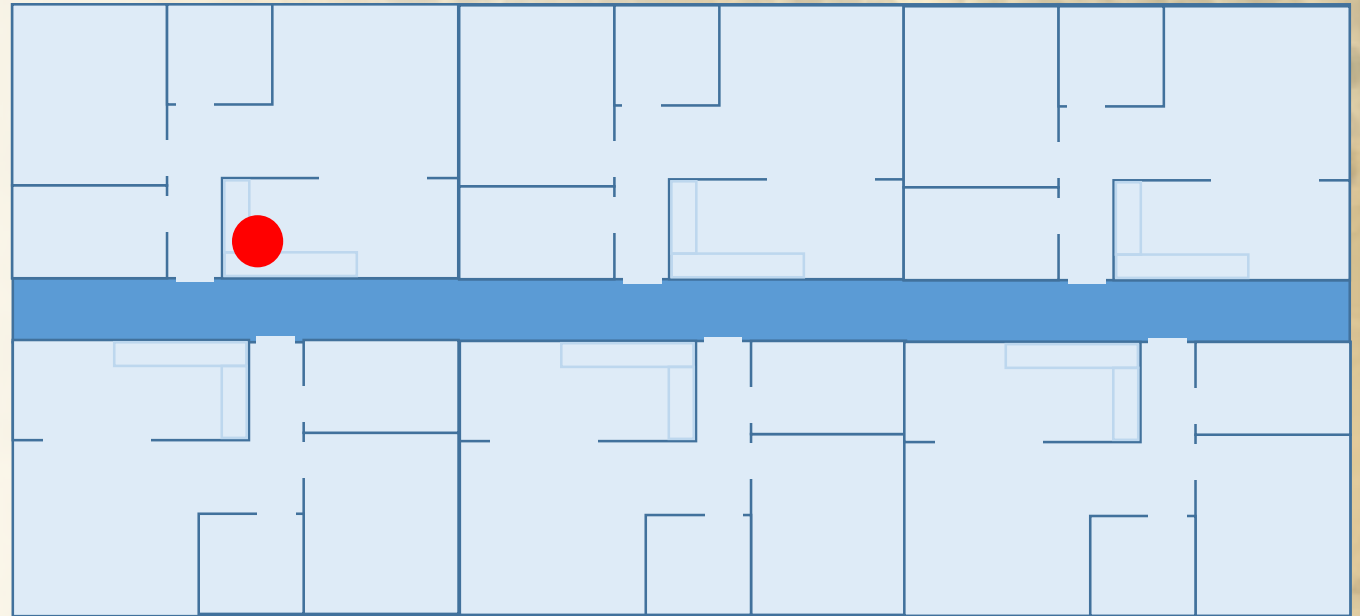

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

Rør i rør
Luftekanaler
Elektriske trekkerør
Kabelganger
Osv... osv...

For egen maskin...

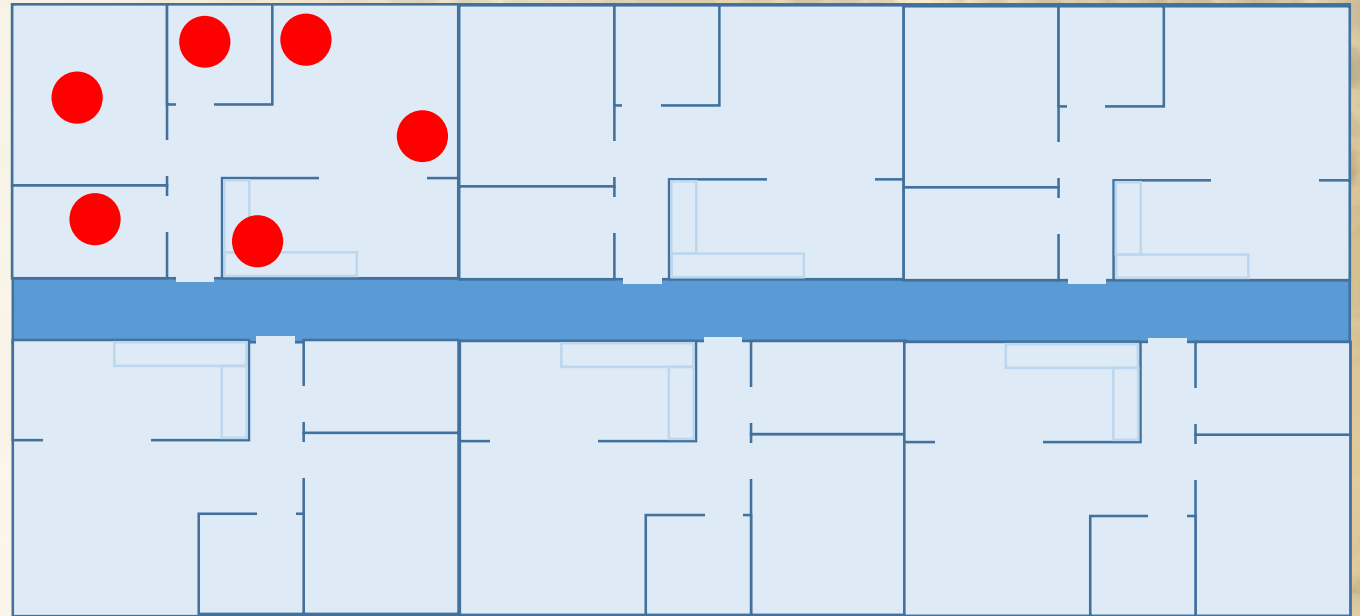

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

Rør i rør
Luftekanaler
Elektriske trekkerør
Kabelganger
Osv... osv...

For egen maskin...

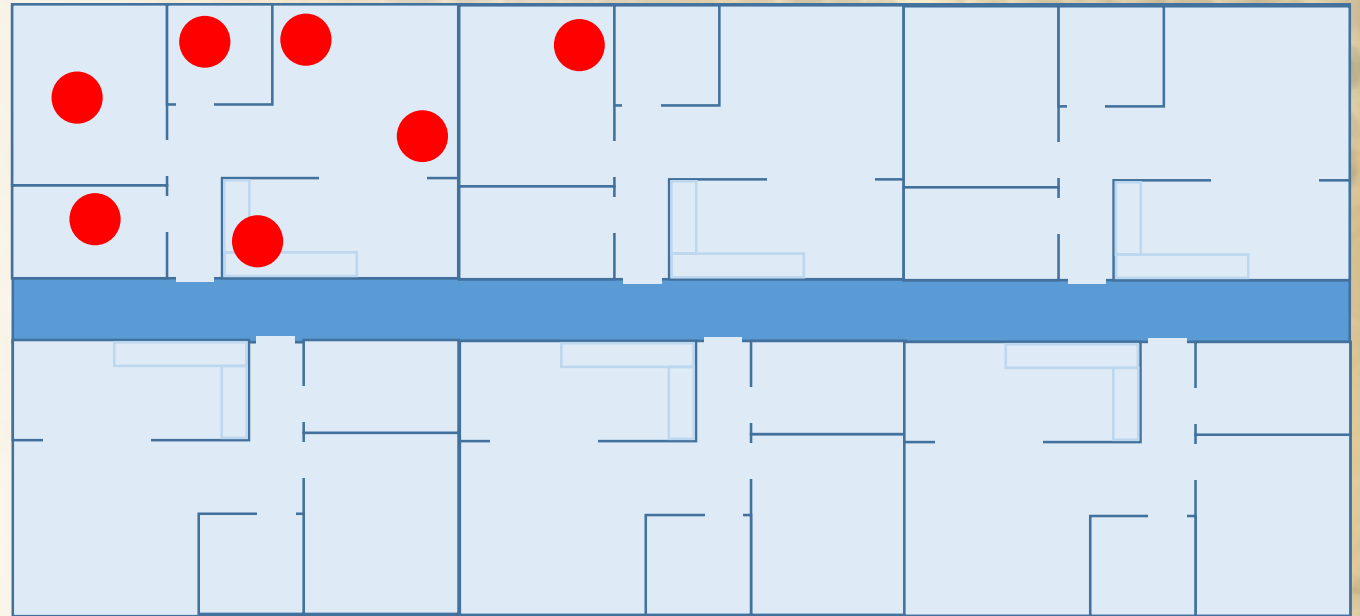

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

Rør i rør
Luftekanaler
Elektriske trekkerør
Kabelganger
Osv... osv...

For egen maskin...

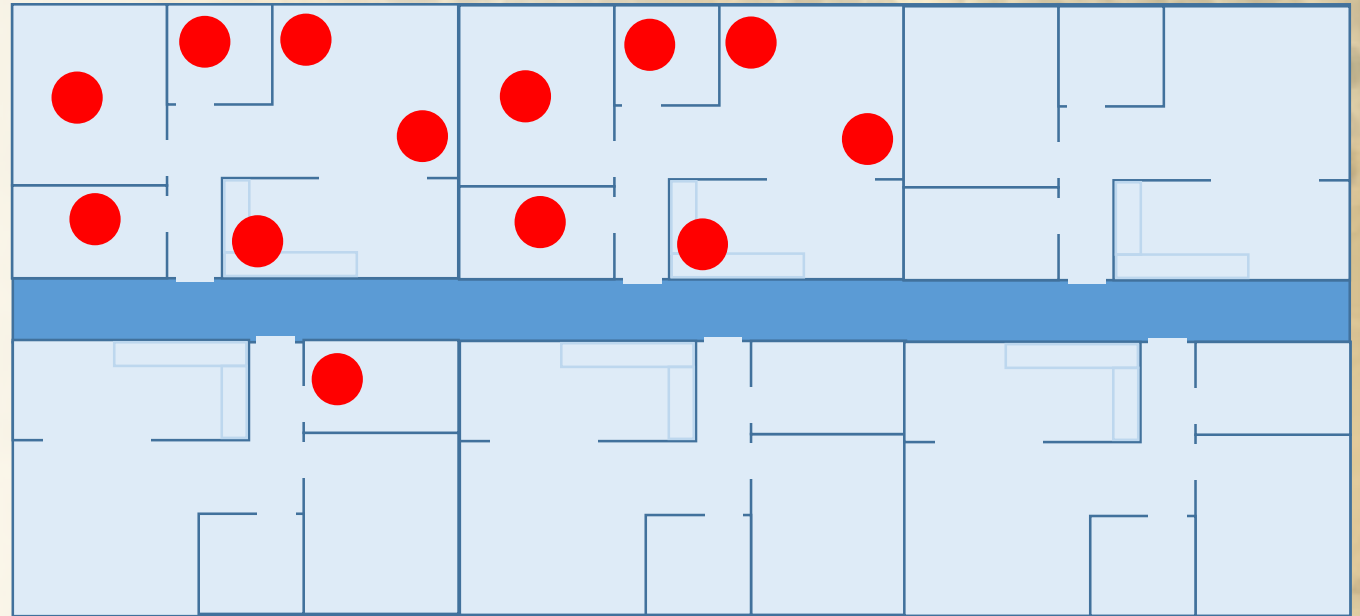

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

Rør i rør
Luftekanaler
Elektriske trekkerør
Kabelganger
Osv... osv...

For egen maskin...

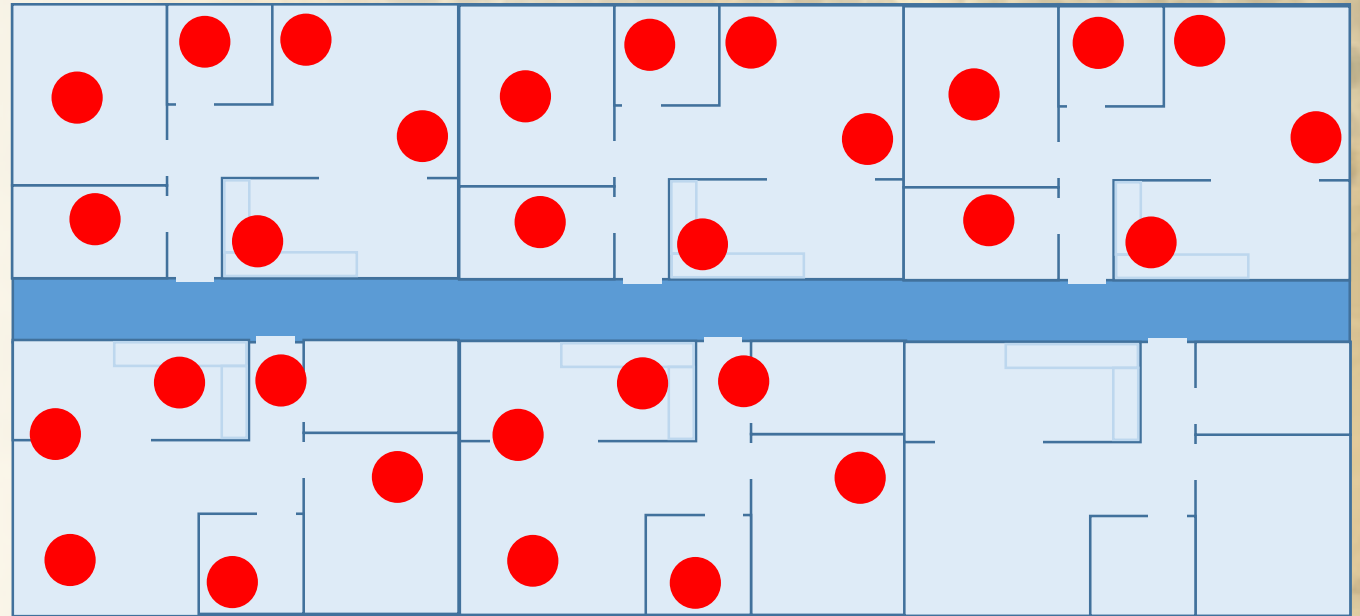

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

Rør i rør
Luftekanaler
Elektriske trekkerør
Kabelganger
Osv... osv...

For egen maskin...

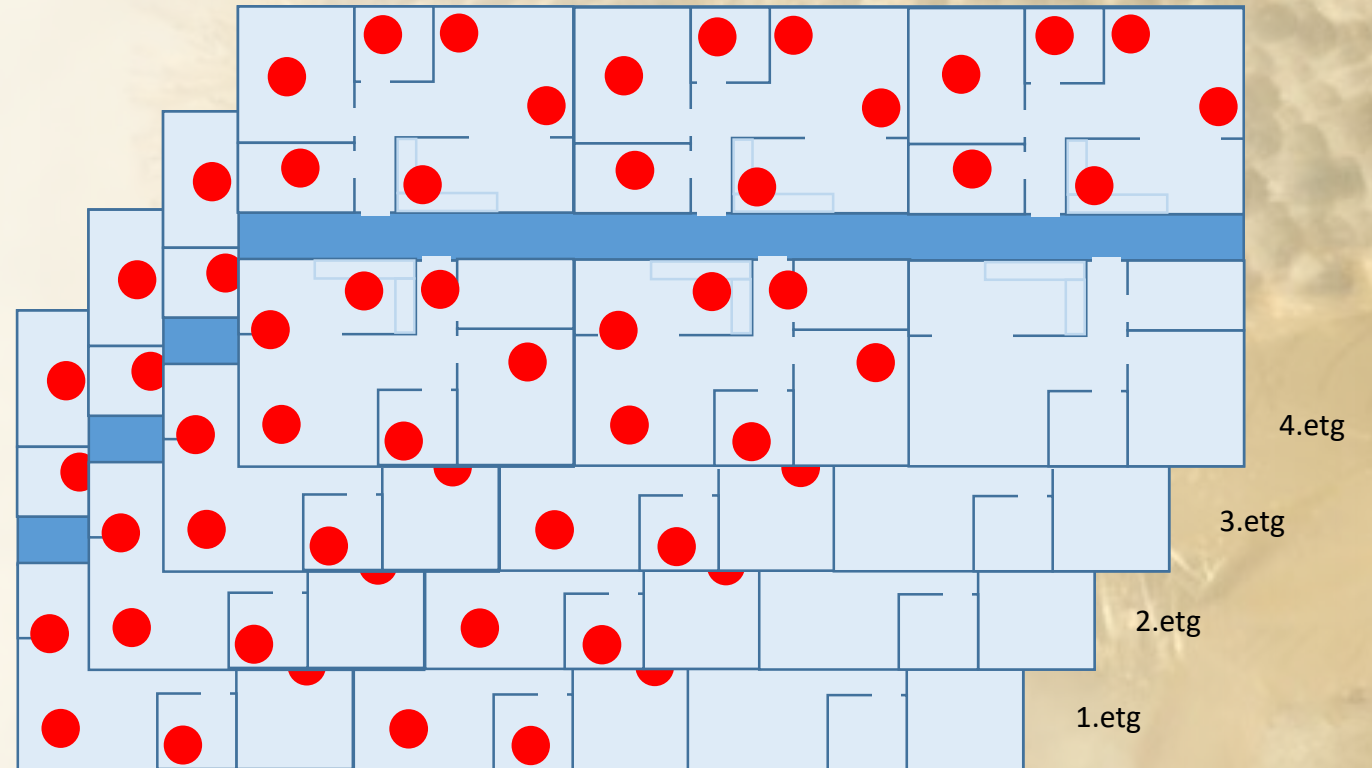

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

Rør i rør
Luftekanaler
Elektriske trekkerør
Kabelganger
Osv... osv...

For egen maskin...

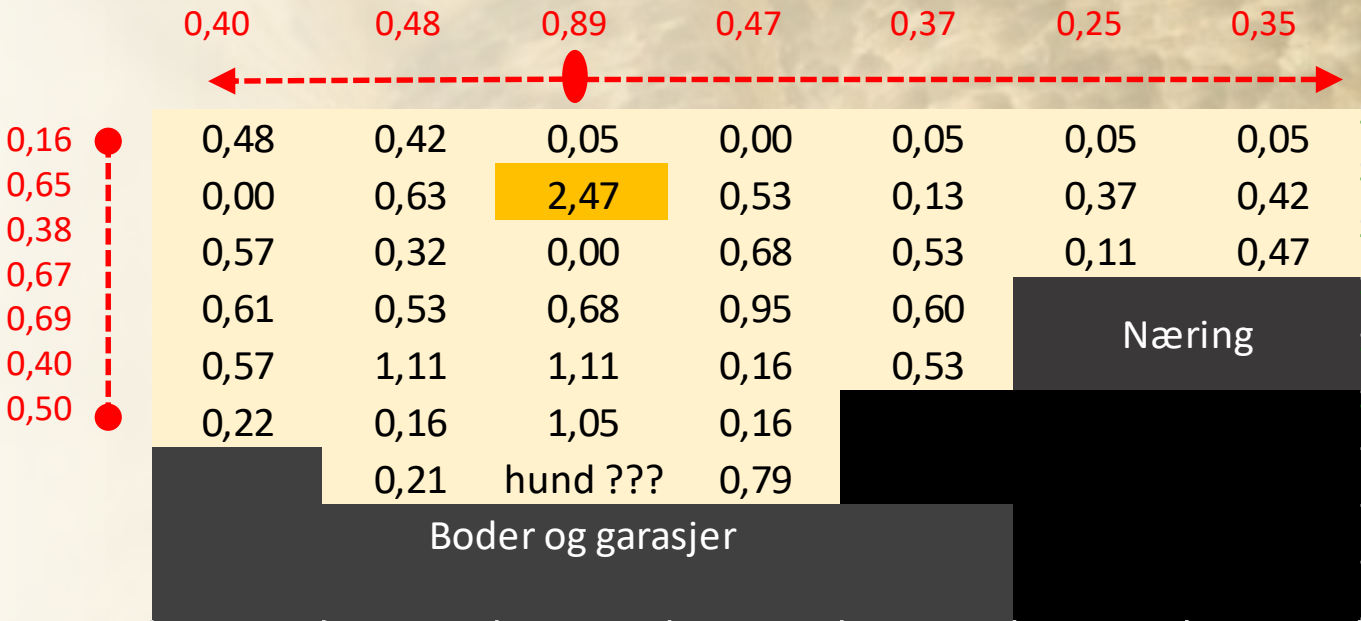

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

- Rør i rør
- Luftekanaler
- Elektriske trekkerør
- Kabelganger
- Osv... osv...

For egen maskin...

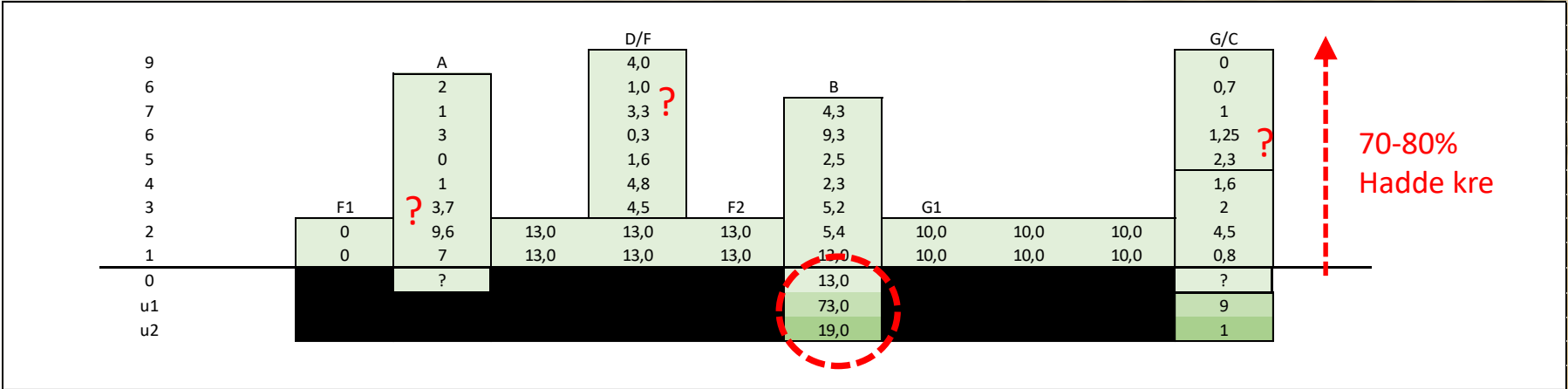

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

Rør i rør
Luftekanaler
Elektriske trekkerør
Kabelganger
Osv... osv...

For egen maskin...

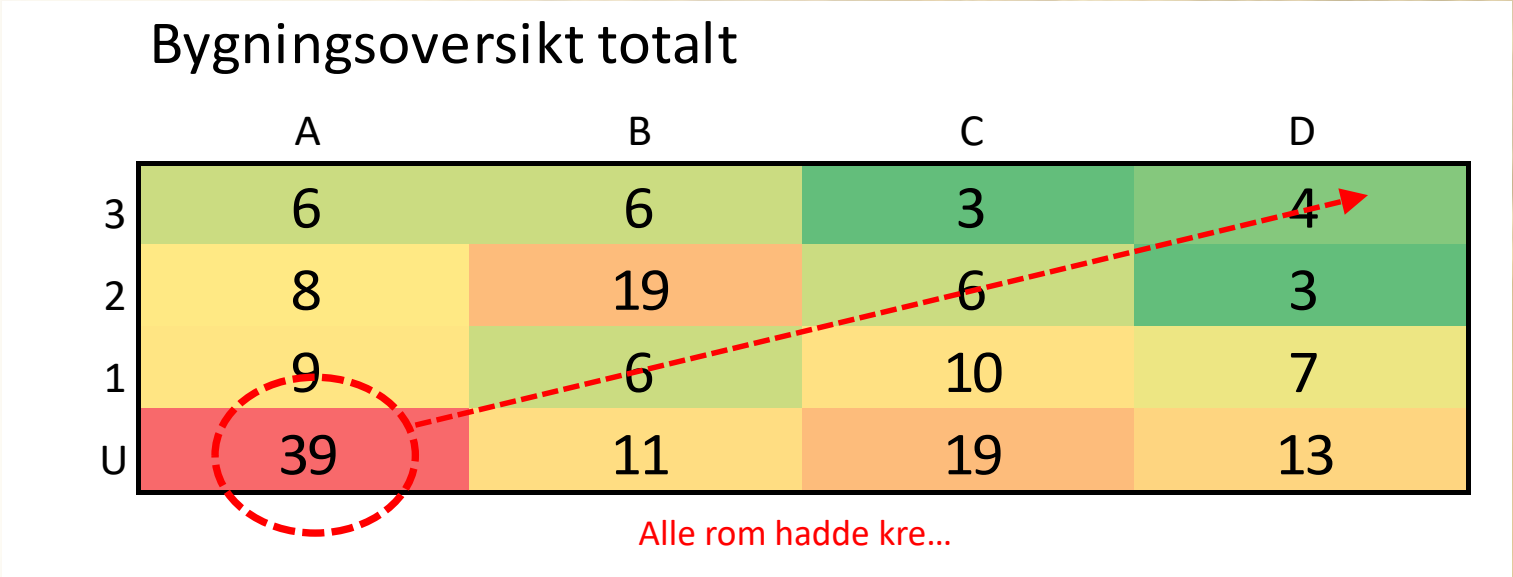

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spredning i bygninger

- Rør i rør
- Luftekanaler
- Elektriske trekkerør
- Kabelganger
- Osv... osv...

For egen maskin...

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

«Smittevern»

Byggevarer

Inventar

Entreprenørene

Håndverkere

Handelsstanden

Beboere og flyttelass

Skoler/Barnehager/Arbeidsgivere

Ferie/Bagasje

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

«Smittevern»

Informasjon og forståelse

Overvåking og bekjemping

Byggevarer
Inventar
Entreprenørene
Håndverkere

- Valg av underleverandør → krav/incentiv?
- Sluttkontroll før overtakelse
- Overvåkingsprogram (entreprenør eller borettslag?)
- Tørt og kaldt?

Handelsstanden

FHI/Virke/NHO → retningslinjer...

Beboere og flyttelass
Skoler/Barnehager/Arbeidsgivere
Ferie/Bagasje

FHI → Fakta-ark, forskning, retningslinjer...

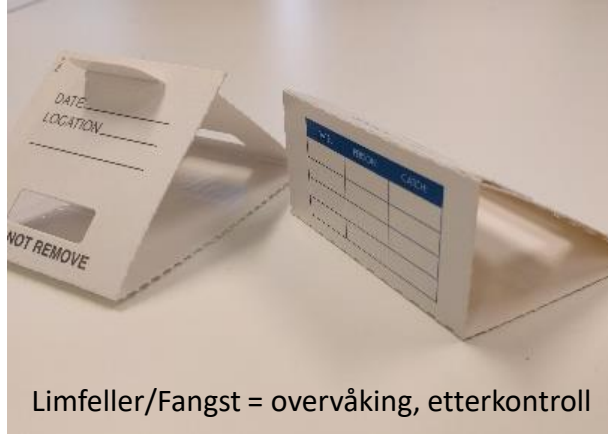
Systematisk program som minimere antallet innførsler

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Spørsmål?

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Limfeller/Fangst = overvåking, etterkontroll

Sprøytemidler

Åte

- Åte foretrekkes
- Sikreste metode
- Har også best effekt

Skjeggkre (*Ctenolepisma longicaudata*)

Åte

